

Agata Lewkowicz

"Nielegalne rynki : geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania", red. Wiesław Pływaczewski, Piotr Chlebowicz, Olsztyn 2012 : [recenzja]

Studia Prawnoustrojowe nr 19, 177-179

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nielegalne rynki. Geneza, skala zjawiska oraz możliwości przeciwdziałania, pod red. Wiesława Pływaczewskiego i Piotra Chlebowicza, Olsztyn 2012, ss. 421.

Prezentowana książka jest pozycją pionierską wśród krajowych opracowań poświęconych niezwykle ważnemu i aktualnemu problemowi nielegalnych rynków. Zjawisko to – do tej pory prezentowane na tle poszczególnych przejawów przestępczości gospodarczej, w szczególności obejmującej jej zorganizowane formy – wreszcie potraktowane zostało jako odrębny problem badawczy.

Bezpośrednią inspiracją dla autorów była międzynarodowa konferencja na temat „Nielegalne rynki – skala zjawiska i możliwości przeciwdziałania”, zorganizowana w maju 2012 r. w Olsztynie przez Katedrę Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji UWM oraz przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA.

Dwadzieścia trzy rozdziały książki poświęcono różnym aspektom informatyki, ekonomii, kryminologii, prawa i socjologii. Poprzedzają je dwa syntetyczne wprowadzenia do problematyki nielegalnych rynków. Ich autorzy zaprezentowali różne perspektywy ich postrzegania – kryminologiczną (W. Pływaczewski) i ekonomiczną (J. Kawa). Definiują m.in. pojęcie nielegalnych rynków, dokonują typologii i klasyfikacji, przedstawiają najciekawszą analizę prawa – metodę ekonomiczną.

Autorzy poszczególnych rozdziałów skupiają się na najważniejszych współczesnych zjawiskach kryminologicznych związanych z tematyką nielegalnych rynków.

Najpierw M. Perkowska omawia problematykę nielegalnych rynków związanych z przestępczością transgraniczną. Analizując zjawisko nielegalnej migracji, wyodrębnia takie obszary nielegalnych rynków, jak: przemyt ludzi, fałszerstwa dokumentów oraz nielegalny rynek pracy.

Z kolei M. Kotowska obrazuje występowanie nielegalnych rynków środków odurzających i sygnalizuje poważny problem powiązany z przestępczością zorganizowaną tak w Polsce, jak w innych krajach. W kolejnym opracowaniu *Nielegalne rynki produkcji i dystrybucji narkotyków w Rosji oraz formy przeciwdziałania zjawisku* D. Sołodow wykazuje potrzebę wprowadzenia głębo-

kich strukturalnych zmian w polityce państwowej dotyczącej walki z przestępczością narkotykową.

K. Laskowska koncentruje się natomiast na nielegalnym rynku usług w Rosji na przykładzie prostytucji, zaś J. Bryk omawia problematykę handlu dziećmi w szerokim aspekcie handlu ludźmi, czyli współczesnej formy niewolnictwa.

J. Jurewicz w artykule *Nielegalny obrót komórkami, tkankami i narządami ludzkimi* porusza szeroko pojętą problematykę czarnego rynku przeszczepów. B. Orłowska-Zielińska swoją część pracy poświęciła ciekawemu i z pewnością kontrowersyjnemu tematowi nielegalnych rynków usług aborcyjnych w ujęciu krajowym i globalnym.

Niewątpliwie na uwagę zasługuje rozdział autorstwa M. Romańczuk-Grąckiej, w którym omówione zostały wybrane zagadnienia kryminologiczne i prawnokarne nielegalnej produkcji filmów pornograficznych. Autorka dokonała przeglądu czynników warunkujących to zjawisko oraz wskazała istniejące możliwości przeciwdziałania temu procederowi.

Interesującą tematykę porusza P. Chlebowicz, który podejmuje próbę określenia najważniejszych zagadnień związanych z nielegalnym handlem bronią oraz wskazuje podstawowe kierunki badawcze w tym obszarze.

Artykuł O. Łachacz i R. Łachacz dostarcza wartościowych treści dotyczących przestępczości samochodowej, obejmującej kradzieże, przemyt i handel zarówno samochodami, jak i ich częściami w celu osiągnięcia znacznych korzyści majątkowych.

I. Nowicka podjęła problem hazardu przez Internet. Z kolei A. Banaszekiewicz i Sz. M. Buczyński definiują i oceniają skale zagrożeń rynków internetowych.

W rozdziale XIII W. Pływaczewski zwraca uwagę na problem, który w najbliższym czasie może stać się dla zorganizowanych struktur przestępczych jednym z głównych obszarów generowania zysków – na sektor turystyki. Nielegalnymi rynkami pracy zajął się też W. Jaroch, który analizuje przyczyny i skalę zjawiska, rozmiary w skali krajowej i międzynarodowej, wskazuje na konsekwencje ekonomiczne z punktu widzenia Unii Europejskiej.

W. Mądrzejowski koncentruje się na zagrożeniu i możliwości ochrony rynku ubezpieczeń w Polsce. Natomiast W. Jasiński omawia nowe wyzwania w zakresie zwalczania prania pieniędzy i korupcji w dobie kryzysu finansowego.

Na uwagę zasługuje również rozdział pt. *Rynek nielegalnych transferów kapitałowych – wybrane zagadnienia*, w którym zwraca się uwagę na potrzebę wprowadzenia efektywnego systemu wymiany informacji w celu zapobiegania temu zjawisku. Są to niezwykle cenne uwagi, gdyż walka z obszarem patologii w cyberprzestrzeni stanowi jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed krajowymi i międzynarodowymi organami ścigania.

G. Kędzierska porusza tematykę nielegalnego handlu towarami akcyzowymi, takimi jak: wyroby tytoniowe, alkoholowe czy benzyna. Powiązanie z tą problematyką odnaleźć można w kolejnym rozdziale *Nielegalny rynek paliw w Polsce*, którego autorzy prezentują prawne, ekonomiczne i społeczno-gospodarcze możliwości przeciwdziałania temu zjawisku.

B. Gadecki opisuje z kolei nielegalne rynki dzieł sztuki, wskazując potrzebę międzynarodowej współpracy w zakresie zapobiegania przestępczości. Tymczasem D. Gładyś i J. Akińcza koncentrują się na piractwie fonograficznym jako zjawisku masowym, występującym w szerokiej skali.

W przedostatnim rozdziale R. Płocki przedstawia skalę zjawiska *food crime*, które związane jest z każdym etapem produkcji i dystrybucji żywności.

Monografię kończy praca J. Narodowskiej, przybliżająca ważny i niewątpliwie aktualny problem nielegalnego rynku farmaceutycznego, analizująca przyczyny, rozmiary i formy tego zjawiska oraz metody jego zapobiegania i zwalczania.

Trudna problematyka nielegalnych rynków została przedstawiona w tej monografii niezwykle kompetentnie, a przy tym przystępnie. Książka ze wszech miar zasługuje na uwagę i stanowi bardzo cenną pozycję na polskim rynku wydawniczym skierowaną nie tylko do specjalistów z zakresu nauk penalnych i ekonomicznych, ale i podmiotów, na których ciąży obowiązek dbania o prawidłową kondycję gospodarki, szczególnie o bezpieczeństwo finansowe. Polecam ją również studentom kierunków ekonomicznych i prawnych jako pomocną w ich dociekanii na temat zagrożeń dla gospodarki finansowej państwa.

Agata Lewkowicz